

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVII (12)
No. (Štev.) 26

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES.
30. junija (junio) 1960

Po kongresu SZDL

V zadnjem času v svetu o Titu in jugoslovanskih komunistih malo, ali sploh nič ne piše. Za zahodno javnost niso več zanimivi, kajti v zadnjih letih se je lahko sama znova in znova prepričala, da nanje sploh ni računati, kajti v odločilnem trenutku vedno zopet potegnejo s svojci in ostalimi komunisti.

Da bi pa jugoslovanski komunisti le opozorili zahodno javnost nase, so po sedmih letih sklicali V. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva. Za Kongres te svoje politične skupine so se odločili zato, ker so bili prepričani, da bodo nanj poslale svoje delegacije tudi razne zahodnoevropske in druge socialistične stranke, česar ne bi storile, če bi bil kongres komunistične partije.

Za kongres so zato tako doma, kakor v inozemstvu, delali veliko propagando. Vsi komunistični pisarji so dobili naročila za poveljevanje kongresa. V slavo Titu in pridobitvam “narodno-osvobodilnega boja” je šel najdalje znani komunist Oskar Davičo, ki svetu odkriva svojo “srečo, da lahko živi pod Titom”. Postavil je tudi trditve, da nikjer na svetu niso izvršili industrijske revolucije tako človekoljubno kot v Jugoslaviji. Propaganda v svetu je šla za tem, da privabi v Jugoslavijo čim več inozemskih delegacij.

Na kongresu je zborovalo 162 delegatov, med katerimi je bilo največ Srbov in ticer 862. V tem številu je všteti tudi 91 Črnogorcev. Iz Hrvaške je bilo 329 delegatov, iz Slovenije 188, iz Makedonije 104, nekaj delegatov je pa zastopalo narodne manjšine. Ti delegati so zastopali 6.400.000 članov, od katerih jih je kmetškega stanu 2.844.086, delavcev pa okoli 1.420.737. Torej kmetov in delavcev samo dve tretjini!

Izbor delegatov po poklicih je nudil naslednjo sliko. Od 1624 delegatov je bilo samo 85 kmetov, delavcev samo 368, skoro 1200 delegatov je pa odpadlo na razne uslužbenke, nameščence, dijakke, študente, “družbeno-politične delavce” ter vojake.

Iz inozemstva je bilo na kongresu 38 delegacij. Od tega so sodelovali pri delu kongresa člani 23 delegacij, člani 15 delegacij pa so bili na kongresu samo “opazovalci”. Iz Azije je bilo 11 delegacij, iz Afrike 4, iz Srednje in Južne Amerike 5, iz Evrope pa samo dve (Italija in Poljska). Med opazovalci je bilo iz Evrope 11 delegacij. To so bili v glavnem zastopniki socialističnih strank iz Belgije, Zahodne Nemčije, Norveške, Švice, Švedske in Anglije. Francoska soc. stranka Cuy Molleta na kongres ni poslala svojih zastopnikov in tudi danes ter avstrijski soc. stranka sta zavrnili vabilo iz Beograda za prihod na kongres. Med opazovalci na kongresu so bili tudi delegati belgijske ter francoske komunistične stranke.

Kongres Soc. zveze delovnega ljudstva je dal Titu zopet priložnost, da so ga lahko slavili. To so delali domači in nekateri inozemski delegati. N. pr. zastopnik belgijskih socialistov je Titu kadal kar z največjo kadičnico, ko je zadrževal, da bi bil on gotovo v Titovi stranki, če bi bil Jugoslovian.

Glavni govornik na kongresu je bil seveda Tito. Govoril je kar štiri ure in pol o domači in svetovni politiki. Padlo je v oči, da se je znova dobrikl Hruščevu, ko je pohvalno omenjal njegove izjave za razorožitev. Prav tako njegove načrte za sožitje komunističnega in demokratskega bloka. Glede domačih razmer je bil poln hvale za delavske svete, poveljeval je jugoslovanski industrijski razvoj ter naglašal, da je odstotek jug. proizvodnje najvišji na svetu. Govoril je tudi o petletki 1961-1965 ter je njenim planerjem kar naročal, da morajo industrijsko proizvodnjo dogniti za 13%, kmetijsko za 8%, gradbeno za 8-13%, prevozne zmogljivosti ter obrtno delavnost za 11%. V govoru se je po obregnil ob tiste socialistične skupine v svetu, ki ne marajo imeti nič skupnega s Titovo Soc. zvezo delovnega ljudstva. Dejal je, da je “obžalovanja vredno dejstvo, da so se nekatere soc. skupine upirale sporazumu s SZDL in postavljale pogoje, ki pomenijo vmešavanje v notranje jugoslovanske zadeve”. Najvažnejši je bil tisti del Titovega

Eisenhowerjeva vrnitev in japonski problem

Ker je moral iz svojega potovalnega načrta črtati obisk na Japonskem, se je Eisenhower s svojim spretnostvom podal s Formosa in Okinawe naravnost na Južno Korejo. V prestolnici Seulu ga je pričakala nad en milijonska množica z navdušenim sprejemom. Med to množico so se tu in tam nahajali tudi južnokorejski komunisti, ki so nosili osamljene napise s pozivi na umik ameriških čet s Koreje itd. Toda te redke skupine niso motile navdušenosti množice. Tudi Južni Koreji je Eisenhower zagotovil severnoameriško pomoč v trenutku, ko bi bila zopet napadena s katere koli strani. Izvedel pa je od nove južnokorejske vlade, da nima več v programu, kakor je to imela Syngmana Rheeja vlada, nelizvanega vojaškega pohoda proti Severni Koreji. Nova vlada ima namen z razvojem dogodkov doseči združenje obeh Korej po demokratičnih načelih.

S Koreje je Eisenhower odletel na Havajsko otočje, kjer je pristal kot prvi severnoameriški predsednik v novi severnoameriški zvezni državi. Dobil je več odlikovanj in postal častni doktor havajske univerze. Na Havajih je ostal tri dni.

Ob vrnitvi v Washington mu po izjavi njegovega tiskovnega šefa Hagertyja niso pripravili večjega sprejema. Eisenhower se je takoj ob prihodu v Washington sestel s člani vlade in pripravil poročilo ameriškemu narodu o svojem potovanju po Dalnem Vzhodu. Eisenhower smatra potovanje za popoln uspeh, ki ga niso mogli preprečiti komunisti, čeprav so mu onemogočili napovedani obisk na Japonskem. Ta prestižni udarec smatra Eisenhower samo za začasen, ker da je japonski vladi kljub komunističnemu pritisku uspelo ratificirati novo japonsko-ameriško 10 letno obrambno pogodbo. Za novo vlado, ki bo sledila odstopajoči Kišijevi vladi, pa v

Washingtonu smatrajo, da bo tudi obdržala Japonsko na strani zaveznikov, čeprav bo morda bolj naklonjena gospodarski izmenjavi z rdečo Kitajsko, kakor je bila Kišijeva vlada.

Važnejši kakor vprašanje severnoameriškega prestiža pa je problem, kako se bodo zaradi nedavnih dogodkov v Tokio v bodoče razvijali japonsko-ameriški odnosi. Čeprav je japonski vladi uspelo ratificirati obrambno pogodbo z USA, pa je gotovo, da bo nastop proti Eisenhowerju komuniste in druge japonske levičarje podžgal, da se bodo potrudili tudi v bodoče nastopati proti konservativnim vladam in jih skušali metati eno za drugo. Tak razvoj pa bi pomenil za varnost in uspešno uporabo severnoameriških oporišč na Japonskem velike težave. Če bi bilo potrebno, bi mogle ameriške sile zapustiti japonska oporišča in kljub temu braniti področje na Daljnem vzhodu, razen južne Koreje. Svoje sile bi morali Amerikanci potegniti na oporišča na Havajih, Guam in Filipinih, morali pa bi jih obenem močno povečati zaradi razdalj, ki bi jih morali premagovati v primeru nastopa sovražnosti z rdečo Kitajsko ali ZSSR ob tihomorski obali.

Razen čisto vojaških problemov pa bi v takem razvoju nastali tudi politično-gospodarski problemi za zaveznike in predvsem za USA v tem delu sveta. Če bi se Japonska gospodarsko močneje približala kitajsko-sovjetskemu azijskemu bloku, potem bi brez dvoma na isto pot stopile tudi druge jugovzhodne in južno-azijske države. Brez velikega loka svobodne Azije, ki se razteza od Japonske na severu pa do Filipinov na jugu, bi severnoameriški in z njim ves zavezniški obrambni sistem na tem področju verjetno težko preživel komunistični vojaški udar.

Kongres romunske KP — Spor Moskva-Peking?

Na kongresu romunske KP v Bukarešti, ki je trajal teden dni in katerega so se poleg Hruščeva udeležili tudi drugi komunistični vodje, med njimi tudi kitajski opazovalec, se je znova pokazal razdor, ki baje vlade med obema komunističnima velikánoma, ZSSR in rdečo Kitajsko. Pokazalo se je, da Maočetung hoče pripeljati komunizem do vrhunca hitro in z vsem brutalnim nasiljem; sovjeti, ki so svojo industrijo in vojaško silo že zgradili, pa hočejo trenutno počasnejše tempo.

Iz razvijajočega spora je razvidno — toda samo razvidno, ne da bi moglo biti tudi resnično, — da Maočetung o sporu vodi svetovnega komunizma Hruščevu. Ko so sovjeti sestrelili severnoameriško letalo U-2 in ko so razbili pariško vrhunsko konferenco, je v kitajskem časopisju odmevalo očitkov Moskvi, češ: “Saj smo vam pravili” in trditve, da naj se zgodi karkoli na svetu, Kitajka je dovolj obširna in ima dovolj prebivalstva, da se ji ni treba bati atomske vojne. V Peking u enostavno računajo takole: Po atomski vojni bo Kitajcev ostalo 300 milijonov, Rusov 80 milijonov, Amerikancev 60 milijonov in Angležev 8 milijonov. Kitajcev bo ostalo največ. Na nedavnem kongresu komunistične Trgovinske Unije v Peking u so se kitajski komunisti hvalili kot predstavniki bogatega naroda. K takim štejejo tudi ZSSR. Eden delegatov je tudi

poudarjal: “Ne smemo govoriti o razorožitvi, ker tako govorjenje demoralizira narode, ki se pripravljajo na bitko z imperialističnimi silami.”

Toda pretekli teden je sovjetska Pravda da ne samo potrdila veljavnost “sožitja”, temveč celo napadla notranjo politiko kitajskih komunistov. Pisec je v Pravdi opisal kitajske komuniste kot “gotove levičarje v mednarodnem komunizmu”, ki bolehalo na tisti “otroški bolezni levičarstva”, ki jo je Lenin obsodil že pred 40 leti, ko je napadal “pripadnike gotovih levičarskih sekt.” Tako sedaj, kakor takrat, ni mogoče potvarjati zgodovine, trdi Pravda. “Poskušajo doseči rezultate popolnoma zrelega komunizma” z velikimi skoki naprej in z hitrim ustanavljanjem tkzv. komun. piše Pravda, “je kakor poskušati učiti štiriletnega otroka višje matematike.”

Če je Kremlj s tem člankom v Pravdi hotel povedati, da je Hruščev še vedno prvi vodja svetovnega komunizma, ni jasno. Dejstvo je samo, da so Kitajci temu pisanju posvetili malo pozornosti. Tri dni kasneje je namreč pekinško uradno glasilo Rdeča zastava odgovorilo, da “samo z nepretrgano revolucijo more komunizem pripraviti pot hitremu socialističnemu razvoju “doma in v svetu”. Če kdo smatra, da mora komunizem živeti mirno ob imperializmu”, nadaljuje Rdeča zastava, “je treba Hruščeva obsojati zaradi pobožnih želja.

govora, v katerem je omenjal vlogo komunistov v Soc. zvezi del. ljudstva. Odnos kom. stranke do SZDL je Tito označil z besedami: “Dejavnost komunistov v Soc. zvezi je stalen in odločen idejni in politični činitelj za pravilno orientacijo in vpliv Soc. zveze na vseh področjih njenega delovanja. Soc. zveza je v celoti sprejela osnovne smernice programa Zveze komunistov kot svoje ter s tem okrepila svoj idejni vpliv in politično vlogo v sedanjih pogojih”.

Za predsednika Soc. zveze je bil znoval izvoljen Tito. Spremba je bila le v osebi glavnega tajnika. Doslej je bil to Kardelj, sedaj je pa Ranković.

Kaj je pokazal kongres Soc. zveze delovnega ljudstva? To, da v Jugoslaviji ni govora o kakšni spremembi v sedanjem komunističnem sistemu. Vso oblast ima komunistična stranka zagotovljeno še

naprej, kajti Soc. zveza ni samo sprejela ideologije Zveze komunistov, ampak jo vodijo isti ljudje kot kom. stranko. Dalje je tudi kongres Soc. zveze del. ljudstva potrdil dejstvo, da tako kot komunistična stranka tudi Soc. zveza del. ljudstva ni politična formacija delavcev in kmetov, ampak uradnikov, študentov-stipendistov, “družbeno-političnih delavcev”, t. j. plačanih komunističnih propagandistov, javnih ter tajnih policistov in vojakov.

Jugoslovanska stvarnost je tako ostala nespremenjena. Manjšina bo še naprej z nasiljem držala v sužnosti večino naroda. Kmetje in delavci bodo pod knuto komunističnih nasilnikov morali še naprej tlačaniti novemu komunističnemu razredu, “graditi socializem” in kopati grob še za zadnje ostanke svobodne gospodarske delavnosti.

“Ko imperialisti, eden med njimi je Eisenhower, lepo govoričijo o miru, nekateri ljudje mislijo, da so ti potem za mir... To je nerealistična iluzija. Imperializem ne bo nikdar spremenil svoje temne narave. Ljudstva nimajo druge izbire, kakor boriti se z njim donca.”

Kitajci so tudi pokazali svojo “naklonjenost” do sožitja v trenutku, ko je Eisenhower plul s Filipinov proti Formosi, ko so ga v svojem časopisju označili za “podgano, ki leta čez cesto; vsakdo, ki jo vidi, jo hoče pohoditi.” Ko so komunistični topničarji streljali na otok Quemoy, so, kakor je poročal radio Peking, ob vsakem strelu kričali: “Eisenhower, pojdi nazaj. Ogenj! Ameriški napadalci, proč s Formoze. Ogenj! Ven iz Japonske. Ogenj! Ven iz Koreje. Ogenj! Ven iz Azije. Ogenj! Osvobodili bomo Formozo. Ogenj!”

Na kongresu romunske KP je Hruščev potrdil pisanje Pravde, ko je zavračal gledanje kitajskih komunistov na izvajanje rdeče ideologije v govoru, v

katerem je med drugim dejal: “Živimo v dobi, ko ni z nami Marxa niti Engelsa niti Lenina. Če se bomo obnašali kakor otroci, ki, ko se učijo abecede, postavljajo iz posameznih črk besede, ne bomo daleč prišli.” Današnji komunistični vodji morajo sicer brati Marxa in Lenina, toda ju razumeti in prilagajati sedanji dobi za končno zmago komunizma, je trdil Hruščev.

Sovjetska uradna agencija Tass je objavila, da so vodje drugih KP, ki so se udeležili kongresa, zatrjevali svojo pripadnost načelom Hruščeva ter da so “priznali veljavo sleherni besedi Hruščevega zgodovinskega govora.” Hruščev je tudi govoril, da “vojna v današnjih časih ni neizogibna” — Kitajci trdijo nasprotno — in da “sila komunističnega tabora narašča, prav tako njegova enotnost”.

Tudi opazovalci so opazili zaskrbljenost možnega razdora komunizma, ko je Hruščev končal svoj govor s pozivom, da “mora socialistični blok ostati enoten, če hoče doseči končno zmago.”

Predsednik dr. Frondizi na obisku v Evropi

Predsednik argent. republike dr. Artur Frondizi je še vedno na obisku v Evropi. Listi obširno pišejo o prisrčnih sprejemih, ki mu jih povsod pripravljajo, o njegovih načrtih za povezavo ameriškega in evropskega gospodarskega življenja in sodelovanja ter o naporih Argentine za njen gospodarski dvig in razvoj. Iz poročil je tudi razvidno veliko zanimanje evropskih držav za Južno Ameriko in v njej zlasti za Argentino. Poročila izzvene v ugotovitve, da je potovanje predsednika dr. Frondizija v Evropo imelo uspeh. Po Italiji je dr. Frondizi obiskal Švico, Francijo, Belgijo, Zahodno Nemčijo in Holandijo, odkoder bo odšel v Anglijo, iz Anglije ga bo vodila pot v Španijo, kjer bo zaključil obisk Evrope.

Švica je 20. junija pripravila dr. Frondiziju nad vsem topli sprejem najprej v Zuerichu, nato pa v Bernu, kjer ga je sprejel predsednik vladnega sveta Maks Petitpierre. V svojih razgovorih z njim, s člani švicarske vlade ter tamošnjimi gospodarstveniki je dr. Frondizi poudarjal, da bo Južna Amerika za evropske države dober trg za njene industrijske izdelke, če bo tudi Evropa kupovala blago v Južni Ameriki. Nastopal je proti gospodarskemu protekcionizmu. Švicarskim gospodarstvenikom je zatrjeval, da je njegova vlada ponovno izpričala, da želi svobodno gospodarstvo in se zato inozemskemu kapitalu ni treba bati za njegove naložbe v Argentini. Izvajanja in nastopi dr. Frondizija so v Švici napravili najboljši vtis. To potrjuje izjava gospodarskega ministra Wahlena, na bo kmalu nastopila zopet obdo, ko bodo švicarski gospodarstveniki zopet lahko mirno nalagali svoje prihranke v Argentini tako kot so delali nekdanj.

Francija in Argentina sta stari prijateljici. To je pokazal tudi veličasten sprejem, ki ga je ta dežela pripravila argent. predsedniku 22. junija v Parizu. Gen. De Gaulle je to potrdil z besedami, ko je dejal, da ga pozdravlja kot predsednika prijateljske države, s katero ima Francija že 150 let tesne zveze. Tudi tu je imel dr. Frondizi mnogo razgovorov tako s predsednikom De Gaullem, kakor tudi s predsednikom njegove vlade Debrejem ter francoskimi gospodarstveniki in industrialci. Povsod je zagovarjal načelo o potrebi tesne gospodarske povezave Evrope in Amerike. Na sprejemu na pariški občini pa je zatrjeval, da sed. zunanje-politični položaj zahteva še večjo solidarnost med zahodnimi narodi ne samo političnem in kulturnem, ampak tudi na gospodarskem področju. O razgovorih dr. Frondizija in De Gaulleja v Parizu je bilo izdano tudi skupno poročilo, ki pravi, da oba predsednika soglašata v tem, da je treba poglobiti kult. in gospod. sodelovanje med Francijo in Argentino in gospodarsko bolj povezati sploh vse zahodne države. Pri gospodarskem dvigu manj razvitih držav morajo sodelovati vsi ter obnovljena Evropa pri tem delu solidarnosti in napredka že lahko odigra važno vlogo. Francoska industrija pa naj še bolj aktivno sodeluje pri obnovi Argentine. Ugotovljeno je bilo tudi popolno soglasje v zunanje-političnih vprašanjih.

Med bivanjem v Parizu so bile v čast

predsedniku dr. Frondiziju številni sprejemi in tudi predstava v pariški operi, pri katerih so bile navzoče najuglednejše francoske osebnosti.

Belgija je bila naslednja dežela, ki jo je obiskal dr. Frondizi. Na žel. postaji Mons ga je sprejel kraljev brat, princ Albert, v Bruslju pa 29. letni kralj Balduin, ki je svojega gosta odvedel v kraljevski dvorec. Tudi Belgijo in Argentino družijo stari prijateljstvo, saj je Belgija že leta 1880 odprla svoj konzulat v Buenos Airesu, kakor je omenjal mladi, še neporočeni belgijski vladar. Oba suverena sta poudarjala potrebo po poglobitvi kulturnih in gospodarskih stikov med obeh državama. To potrebo je omenjal tudi belgijski gospodarski min. van Offelen ter dejal, da Belgija lahko sodeluje pri obnovi argentinskega gospodarstva s svojimi tehničnimi močmi ter z naložbo svojega kapitala za ustanovitev novih industrijskih podjetij.

S kraljem Balduinom je bil dr. Frondizi tudi na obisku v mestu Amberes, v bližini Bruslja pa je imel tudi razgovor s predsednikom Evropske gospodarske skupnosti Walterjem Hallsteinom. Razgovor je bil zelo koristen, kajti dosežen je bil sporazum, da bo imela tudi Argentina svojega zastopnika v novi gospodarski ustanovi, ki jo bo Evropska gospodarska skupnost še razširila s Severno Ameriko ter Kanado. Tej skupnosti mora Argentina sporočiti količine mesa in žita, ki ga ima za izvoz ter količine industrijskih izdelkov, ki jih lahko sprejme od držav, ki so včlanjene v Evropski gospodarski skupnosti. Od južnoameriških držav ima doslej svojega zastopnika pri Evropski gospodarski skupnosti samo Brazilija.

Nemčija je za prihod argent. predsednika izdelala načrt slavnosti do vseh podrobnosti. Listi so že vnaprej objavili pozdravne članke, mesta, ki so določena za obisk so tudi tu vsa v zastavah. Ko se je dr. Frondizi pripeljal 27. junija s posebnim vlakom, so mu priredili mogoben sprejem. Navzoč je bil predsednik republike dr. Luecke, kancler dr. Adenauer z vsemi svojimi ministri in druge zahodnonemške visoke osebnosti.

Belgijski Kongo je danes postal neodvisna država. Za prvega predsednika nove afriške republike je bil izvoljen Josef Kasavubu, za prvega predsednika vlade pa Patrice Lumumba. Kongo meri 2.343.930 kv. km. Leži v srednji Afriki in ima okoli 12 milij. ljudi. Glavno mesto je Leopoldville z 280.000 prebivalci. Kot država, odvisna od Belgije, je nastala po sklepu kongresa evropskih kolonialnih sil v Afriki leta 1885 v Berlinu. Belgijski kralj Leopold II je Kongu dal položaj belgijske države ter je od leta 1908 bil predsednik vlade v Kongu guverner kot predstavnik belgijskega kralja. Na slavnosti, ki so združene s proglasitvijo neodvisnosti, zastopa argentinsko vlado njen stalni delegat pri Organizaciji združenih narodov dr. Amadeo, ki bo nato obiskal še Etiopijo, Sudan, Tunis in Maroko, države, v katerih Argentina nima stalnih diplomatskih predstavništva.

ZA POUK VEROUKA V MATERINŠČINI NA KOROŠKEM

Lani je avstrijski parlament tik pred razpustom sprejel nov šolski zakon za Koroško, ki je odpravil obvezno dvojezično šolo na ozemlju južne Koroške. Do tega zakona je prišlo po znani šolski stavki. Zakon o manjšinski šoli je uveljavljen v južni Koroški samo slovensko, samo nemško in dvojezično šolo. Slovenski predstavniki so se borili in se še borijo proti temu zakonu, ker smatrajo, da je obvezna dvojezična šola na mešanem ozemlju najbolj primerna, ker ne razdvaja otrok, ampak jih druži.

Ko je bila oktobra 1945 uzakonjena obvezna dvojezična šola, je bilo v zakonu uveljavljeno načelo, da se verouk mora poučevati izključno v materinščini. Za materinščino se smatra jezik, katerega govori učence ob vstopu v šolo. Po zakonu, ki ga je lani uzakonil avstrijski parlament, pa se mora verouk poučevati na dvojezičnih šolah dvojezično. In to določilo so sprejeli v šolski zakon po želji celovškega ordinariata, kajti nobena oblast ne bi mogla prisiliti krškega škofijskega ordinariata, da se odmakne od običajnega načela glede poučevanja verouka v materinščini.

A to še ni bilo dovolj; krški ordinariat in generalni vikar škofije, Kadras, čigar starši so, mimogrede povedano, Slovenci z Gorenjske, je izdal septembra lanskega leta še odlok, sklicujoč se na šolski zakon, da se morajo učenci na šolah s samo slovenskim jezikom, učiti najpotrebnejših molitev v nemškem jeziku. Ta odlok utemeljuje ordinariat s skrbjo do vernikov, da bi mogli slediti maši in drugim obredom, če bi prišli v čisto nemško okolje. Seveda pa ta njegova skrb ne velja za nemške vernike, kajti nemškim otrokom se ni treba učiti na dvojezičnih ne nemških šolah najpotrebnejših molitev v slovenskem jeziku. V istem odloku je škofijski ordinariat prepovedal rabo slovenščine pri verouku za tiste otroke, ki so jih odjavili od slovenskega pouka po znanem odloku koroškega deželne glavarja. Tu je ordinariat iz lastnega nagiba prepovedal slovenski jezik. Najbolj značilno za notranje protislovje pa je naslednje navodilo, ki pravi, da je treba pri otrokih, ki nič ali le slabo obvladajo nemščino, uporabljati kot posrednika otroku lastno narečje.

Koroški Slovenci so takoj po objavi teh določil škofijskega ordinariata iz vseh slovenskih krajev poslali protestne vloge in zahtevali spremembo določil. Narodni svet koroških Slovencev je pre-

CHRISTLICHE GEWERKSCHAFTSHEFTE

je znana revija, ki jo že sedmo leto izdaja švicarska krščanskonarodna sindikalna zveza. Članki in razprave v njej so objavljeni ali v nemškem ali francoskem jeziku.

V aprilski številki je objavljena med drugim zanimiva razprava pod naslovom "Arbeiterverwaltung in Jugoslawien". Napisal jo je dober poznavalec sedanjih političnih in gospodarskih razmer v domovini Ljubo Sirc. S svojimi stvarnimi izjavami je po tej reviji prikazal švicarski in nemško govoreči javnosti sploh pravo sliko o tako zvanih komunističnih delavskih svetih v Jugoslaviji.

USPEH SLOVENSKEGA ARHITEKTA V ABESINIJ

V "Svobodni Sloveniji" smo že večkrat poročali, da so se po drugi svetovni vojni Slovenci naselili v vseh delih sveta. Nekaj jih je ostalo v zahodni Evropi, drugi so pa odšli ali v Ameriko ali Azijo, Afriko, Avstralijo ali Novo Zelandijo.

V Afriki jih je več v Abesiniji. Zaposleni so v raznih poklicih. V glavnem mestu Adis Ababa živi primorski rojak dr. ing. arhitekt Stane Konjedic. V službi je v ministrstvu za javna dela, obenem je pa šef-arhitekt na cesarskem dvoru.

Dr. ing. Konjedic je vojna zatekla v Egiptu. Kot poročnik jug. kr. vojske je kot prostovoljec vstopil v angleško vojsko. Ko je po končani vojni imel na izbiro ali vrnitev v domovino, ali življenje v svobodnem svetu, se je arhitekt Konjedic odločil za poslednje. Leta 1945 si je v Kairu izbral za življensko družico Slovenko ter je z njo odšel v Abesinijo.

Kot arhitekt je zasloval že v Egiptu. Napisal je namreč načrt nebotičnika v obliki faraonske piramide s 40 nadstropji. Zanimivost načrta je bila zlasti v tem, da je v notranjosti mogoče zgraditi projektiral tudi avtomobilsko cesto do 40 nadstropja. O načrtu so listi veli-

jel prepise vseh teh vlog glede rabe jezika pri verouku. Toda cerkvene oblasti niso niti objavile, da bi prejele kake vloge, kaj šele, da bi nanje sploh odgovorile. Dosti res ne morejo pričakovati od ordinariata, ki ga vodi dr. Kadras, tisti Kadras, ki je en dan po ustanovitvi Slovenske državne gimnazije v Celovcu leta 1957 osebno protestiral proti ustanovitvi te šole na prosvetnem ministrstvu na Dunaju; pri tem je celo prehitel delegacijo pomembnega šolskega društva Suedmark. Koroški Slovenci so mirno čakali sedem mesecev, nato pa so pričeli o tem vprašanju raz-

KRŠČANSKA NAČELA V JAVNEM ŽIVLJENJU

je naslov članku, ki ga je za aprilsko in majsko številko glasila Krščansko-demokratske zveze za Srednjo Evropo "Christian Democratic Review" napisal predsednik Slov. ljudske stranke dr. Miha Krek.

V njem je zgoščeno prikazal nastanek in program Slovenske ljudske stranke, njen razvoj in delo za politične in socialne pravice ljudi, za odstranitev zadnjih ostankov fevdalizma v bivši Avstriji. Spriči vedno hujših napadov na kat. Cerkev in kulturnobojnih gibanj v Nemčiji in Avstriji na eni ter poudarjanju marksistične ideologije na drugi strani, je bila stranka prisiljena poudarjati vedno bolj krščanska načela, ki naj vladajo tako v privatnem kot v javnem življenju. Za izvedbo teh načel se ni borila samo politična stranka, ampak so nastala tudi krščanska socialna prosvetna, kulturna in strokovna delavski ter kmetjska združenja, dijaška in učiteljska društva in podobno. Dr. M. Krek omenja dalje delo stranke med vojno in njeno nastopanje proti komunizmu ter poudarja, da jo komunistična

pravljati tudi v svojem glasilu Naš tednik — Kronika ter so priobčili več temeljitih načelnih člankov v tem listu. Škofijski ordinariat je smatral za primerno in pravično, da je omenjeno navodilo o pouku verouka objavil v nemškem časopisu in ga razglasil tudi po radiu. Iz pisanja Našega tednika — Kronike pa se more sklepati, da so načelni članki postali trn v peti za nekatere kroge: Skušajo prikazati stališče slovenskega tiska kot nepravilno in celo sovražno dejanje. Koroški Slovenci so se sicer s težkim srcem odločili za ta korak, toda so ga storili, ker so po vesti dolžni braniti in zagovarjati upravičene interese slovenskega naroda.

stranka smatra za svojega najnevarnejšega nasprotnika, za sovražnika štev. 1. Končno navaja delovanje povojnih krščansko-demokratskih strank iz Srednje Evrope, ki so se združile v Krščansko-demokratsko zvezo Srednje Evrope. Zanj pravi, da njeno nastopanje ni zgolj normalno politično nesoglasje v mirno dobi, temveč borba za duše ljudi, borba bolj za njihovo duhovno kot materialno korist, borba za svobodo duha. Kajti v Evropi bo obstala ali krščanska civilizacija ali komunistični totalitarni materialistični režim. Zato nič ne more bolje označiti bistva sedanje protikomunistične borbe v Evropi kot dve besedi: krščanska demokracija. In komunistični veri ni mogoče postaviti nasproti nobene boljše ideologije, nobenega boljšega programa ali osnove kot je krščanska demokracija. Zato po dr. Krekovem mnenju za bodočo konsolidacijo in združitev Evrope ni nobenega boljšega političnega instrumenta kot najtesnejše možno sodelovanje vseh evropskih krščansko-demokratskih strank.

IZ TEDNA V TEDEN

V Čilu se potresni sunki kar naprej ponavljajo. Čutili so jih, ker so bili precej močni, v Valdiviji, Concepcionu, pa tudi v prestolnici Santiago. V navedenih mestih so med prebivalstvom povzročili velik preplah. Potres so čutili tudi v kolumbijski prestolnici Bogota.

V Venezueli je atentat na predsednika republike dr. Romula Betancourta prejšnji petek vzbudil veliko ogorčenje v demokratski javnosti. Atentatorji so za izvedbo svojega terorističnega načrta uporabili avto, v katerega so postavili 50 kg dinamita. Vozilo je stalo v ulici, po kateri se je vozil predsednik s svojim spremstvom na vojaško parado. Ko je predsednikov avtomobil privozil v bližino, so atentatorji zažgali dinamit z vrvice. Eksplozija je bila silna. Predsednikov pobočnik polkovnik Ramon Armas Perez je bil na mestu mrtev, prav tako polic. stražnik v civilu, ostali s predsednikom vred so pa bili ranjeni. Zadoobili so tudi opekline. Poškodbe, ki jih je dobil predsednik, niso sicer smrtonosne, zahtevale pa bodo zdravljenje najmanj tri tedne.

Vlada je po atentatu objavila, da je bil napad na predsednika republike pripravljen v inozemstvu in sicer po navdilih odstavljene venezuelskega predsednika republike Pereza Jimeneza ter dominikanskega predsednika Trujilla.

Ker je pa smatrala, da je atentat začetek revolucionarnega gibanja za zrušitev sedanje na demokratski način izvoljene vlade, je izdala vrsto strogih varnostnih ukrepov. Tako je prepovedala zbiranje ljudi po javnih ulicah, vse javne sestance in shode, zaprla meje, z vojaštvom pa zasedla vsa letališča. Organom oblasti pa ni bilo treba nikjer nastopati, ker je bil povsod mir in red. Predsednik dr. Betancourt je častnikarjem izjavil, da bo tudi po atentatu nadaljeval z dosed. politiko svoje vlade, ki jo podpirajo tri glavne venezuelske demokratske stranke, da bosta v republiki res zavladala prava demokracija ter socialna pravičnost.

Pet kubanskih političnih skupin, od katerih so tri do pred kratkim pripadale tudi Castrovega gibanju 26. julij je ustanovilo Revolucionarno demokratsko fronto. Sporazum za skupno nastopanje za uvedbo resnične demokratskega režima na Kubi so podpisali biv. predsednik kubanske vlade Manuel Anton Varona, sedaj predsednik Avtentične stranke; dr. Manuel Artime Buesa, biv. kapetan Castrove vojske ter sedaj javni tajnik Gibanja za uresničenje pravih ciljev kubanske revolucije; dr. Justo Carrillo Hernandez, bivši predsednik kubanske banke za razvoj, sedaj predsed-

tomobili vozili po nebotičniku navzgor v posamezna nadstropja, po drugi se pa vračali navzdol. V vsakem nadstropju so predvideni prostori za parkiranje avtomobilov ter garaže. Istočasno lahko v nadstropjih parkira do 300 avtomobilov, ostalih 300 pa v spodnjih garažah.

Z načrti zgraditve avtomobilskih cest v visoke nebotičnike so se bavili že tudi drugi arhitekti na svetu, vendar se doslej še ni posrečilo nikomur tako kot ing. Konjedicu, da se gradbeni stroški pri tem ne zvišajo. V nebotičniku je pa prav tako predvidena zgraditev velikega stopnišča od pritličja do zadnjega nadstropja za tiste, ki bi se radi ukvarjali s planinstvom kar doma.

Dr. ing. Konjedic je svoj načrt za zgraditev nebotičnika s 35 nadstropji v mestu Adis Ababa z avtomobilskimi cestami predložil osebno cesarju Haile Selasiju, ki je bil z njim zelo zadovoljen ter je slovenskega rojaka toplo pohvalil. Konjedicov načrt za 35 nadstropni nebotičnik v mestu Adis Ababa so z vsemi podatki objavili tako abesinski, kakor drugi listi v svetu. Prav tako arhitektove osebne podatke s čestitkami za originalno zamisel rešitve osebnega problema v visokem posloju.

Tudi Svobodna Slovenija dr. ing. Konjedicu k dosežanim uspehom v njegovem poklicu iskreno čestita ter mu želi še veliko novih.

Načrt arh. Konjedice za nebotičnik v obliki Salomonove zvezde.

zvezde. Nebotičnik ima po načrtu 35 nadstropij. Tudi v tem nebotičniku je arhitekt Konjedic predvidel zgraditev dveh avtomobilskih cest v sredini velikega posloja. Po eni cesti bodo av-

DR. KOMAR GOVORI AKADEMIKOM IZ SREDNJE EVROPSKIH DRŽAV

Slovensko katoliško akademsko društvo v Buenos Airesu je priredilo v nedeljo 19. junija t. l. predavanje za člane FEDECE. Dvorano so preskrbeli poljski študentje v Poljskem domu, ul. Serrano 2076 v Buenos Airesu.

Večer je ob 17.30 začel predsednik FEDECE Vital Ašič. Zbranim študentem srednjeevropskih držav je predstavil g. dr. Milana Komarja, profesorja katoliške univerze v Buenos Airesu, ki so ga vsi navdušeno pozdravili.

Dr. Komar je imel nato v kasteljanski nadvse zanimivo predavanje o temi: "Poslanstvo intelektualca v modernem svetu". Predavanje je zajelo filozofski pogled na delo intelektualca. Njegovo bistvo je brati v stvarih, prodirati v njihovo notranjost in njih globlji smisel. Tedaj se mu odkrije, da stvari niso brez smisla, kaotične, ampak polne vsebine, ideje. Tako je naše delovanje nekaj dvogovor med človekom in absolutnim Bitjem, ki se nam odkriva preko stvari in narave. Če pa intelektualce ne prizna, da so stvari urejene in imajo smisel, pa on s svojim razumom ustvari nek red in ga skuša — hočeš nočeš — vsiliti naravi — imamo primer v dialektičnem materializmu. Ta nevarnost grozi posebno danes, da intelektualce gre mimo narave in jo zaničuje ter zanemara, kar pa se seveda mašuje. Poslanstvo intelektualca je ravno to, da zopet da vrednost naravi in jo zna vrednotiti.

Predavatelja so za njegova zanimiva izvajanja vsi navzoči nagradili z dolgotrajnim odobravanjem in ploskanjem ter se mu tako zahvalili za globoke misli, ki jih je razvil v svojem predavanju.

Člani Združenja srednjeevropskih študentov FEDECE so imeli nato v Poljskem domu še družabno prireditev s plesom.

AKAD. SLIKAR BOŽIDAR KRAMOLC

Je znova opozoril na svoje umetnine tako slovensko, kakor kanadsko javnost. Pripravil je namreč novo razstavo 20 monotipij, ki so vse nastale v zadnjem času.

Razstava je bila odprta v drugi polovici junija, zaprta jo bodo pa 2. julija.

Z razstavljenimi umetninami je akad. slikar Božidar Kramolc potrdil, da je njegova ustvarjalna umetniška sila vedno močnejša, vedno bolj živo ter je samo še povečala njegov ugled in sloves, ki ga uživa kot velik umetnik ne samo med rojaki, ampak tudi v kanadskem umetniškem svetu.

nik Združenja Montecristo; Jose Ignacio Rasco, predsednik kubanskega krščansko-demokratskega gibanja in Aureliano Sanchez Arango, predsednik gibanja Trojni A.

V proglasu pozivajo vse Kubance naj se pridružijo novemu gibanju za svobodo in demokracijo, ameriške države pa da v tej kubanski krizi morajo izpolniti svojo dolžnost, kajti to, kar se sedaj dogaja na Kubi ni samo krajevnega značaja, ampak spravlja v nevarnost ves ameriški kontinent in ogroža tudi načela zahodne civilizacije. — Dr. Jose Ignacio Rasco, vodja kubanskih krščanskih demokratov, ki živi v emigraciji v Mehiki, je po podpisu sporazuma petih kubanskih polit. skupin za skupno nastopanje proti Castrovi vladi, izjavil, da ima Revolucionarno demokratska fronta naložno nastopati povsod proti kubanski komunistični propagandi. Castro je napovedal, da naj kar računa s skorajšnjim protinapadom svobodoljubnega ljudstva, ki si bo končno, če ne bo šlo drugače, moralo tudi z orožjem znova priboriti svobodo. Končno je povedal, da mu je znano, da na stotine komunističnih agentov iz raznih evropskih komunističnih držav potuje s kubanskimi potnimi listi ter po ameriških državah propagirajo komunizem.

Medtem je Castro dvakrat znova silovito napadel Severno Ameriko. Prvič v govoru proti sklepu ameriškega državnega kongresa, ki daje predsedniku možnost, da lahko zmanjša količino sladkorja, ki jo ta država uvaža s Kube. Castro je ta sklep ameriškega državnega kongresa označil za ameriško gospodarski napad na Kubo. Zagrozil je, da bo Kuba zaplenila sploh vso ameriško lastnino na Kubi, če bo ameriška vlada znižala uvoz sladkorja s Kube. Drugič je za Severno Ameriko napadal v govoru prejšnjega nedelja ter je javno proglasil, da je nastopanje proti komunizmu nastopanje tudi proti revoluciji na Kubi.

V noči od sobote na nedeljo je v Havani zleto v zrak skladišče municije. Vzrokov eksplozije še niso ugotovili.

ARGENTINA

V Buenos Airesu je umrl 23. junija Msgr. Miguel de Andrea, župnik bazi-like sv. Mihaela nadangela ter naslovni škof temnoški. Dosegel je starost 83 let. Pokojni Monsignor de Andrea je spadal med najuglednejše argentinske cerkvene ter javne delavce. Mož je bil zelo nabožen. Študiral je na Gregorijani v Rimu in postal tam doktor bogoslovja. Župnik fare sv. Mihaela je postal že leta 1912. Bil je tudi osebni tajnik buenos-aireskega nadškofa Mariana Antona Espinose. V Argentini in v svetu je postal znan po tem, da je prvi v Argentini začel praktično izvajati socialni pouk kat. Cerkev. Šel je med delavstvo in ljudi na ulice ter jim je tam oznanjal kat. socialno pravičnost. Ta pouk je potem neprestano širil vse do svoje smrti, zlasti v svojih govorih o papeških socialnih okrožnicah, ki jih je imel tako v svojih župnijah, kakor v katedrali.

Kot duhovni vodja katoliških delavskih krožkov je bil duša svega argentinskega kat. delavskega gibanja. Bil je tudi prvi, ki se je začel brigati za socialni položaj žene, zlasti zaposlenih žena, mater in deklet. Za izvedbo svojih socialnih načrtov v smislu nauk kat. Cerkev je začel po državi z veliko nabilno akcijo ter je nabral 14 milijonov pesov, kar je bilo za tedanje razmere izredno visoka vsota. S tem zneskom je ustvaril Tehnični zavod za žene, postavil Mladinski dom ter Osrednji dom ljudskega združenja katoliške Argentine. Postavil je tudi hiše delavcem v štirih delavskih naseljih. Za zaposlene žene po tovarnah in uradih je zgradil v Bs. Airesu velik dom.

Pok. Msgr. De Andrea je dal tudi pobudo za prvi kongres kat. Južnoamerikancev, ki se zanimajo za socialna in sindikalna vprašanja. Kot rektor buenos-aireske kat. univerze je leta 1919 uvedel prvič praznovanje papeškega dneva. Z eno besedo: Vse njegove delo je prevečala ena sama želja, da bi ljudje postali res verni in zvesti Cerkvi, njen nauk pa naj bi ne ostal samo omejen med stene cerkve, ampak naj bi tudi preveval vse javno in privatno življenje, med ljudmi naj bi bila socialna pravičnost, ljudje pa naj bi vedno uživali tudi popolno svobodo. Zato je bil pok. Andrea tudi prvi, ki je javno po buenosaireskih ulicah nastopal proti komunizmu, pozneje pa tudi proti vsem drugim oblikam totalitarnih režimov — proti fašizmu in nacizmu, v Argentini sami pa proti peronizmu. Zato pod Peronom ni bil dobro zapisan, tembolj pa pri vladi osovobodilne revolucije, ki mu je za 80. letnico izrekla javno priznanje države in vsega naroda za njegovo nesebično delovanje na verskem, karitativnem ter znanstvenem področju.

Njegova smrt je povzročila pravo narodno žalovanje, pogreb je pa imel tako veličasten, kakršnega Buenos Aires že dolgo ni videl. V imenu vlade je govoril minister za pravosodje in vzgojo dr. Mac Kay, za krščanske demokrate pa dr. Manuel Ordoñez. Za njim je govorilo še več uglednih osebnosti.

Izredno vojaško sodišče v San Luisu je opustilo 42 civilnih oseb, ki so bile zaprte v zvezi z zadnjim revolucionarnim poizkusom v tem mestu. Oproščeni civilisti, med temi je bil tudi arhitekt Sanchez Zinny, predsednik Združenja civilnih revolucionarjev, so se takoj odpeljali v Buenos Aires, kjer jih je na žel. postaji sprejelo in pozdravilo več opozicionalnih radikalnih poslancev ter pristašev te stranke. Med vladnimi intransigentnimi poslanci je nastalo razpoloženje zaradi oprostitve civilistov, ki so bili zapleteni v zadnjo. Zatrjevali so, da pri takem stanju javnost dobiva vtis, da ljudje niso več enaki pred zakoni.

V tej zadevi je bil razgovor tudi v vladni palači med predsednikom senata dr. Guidom, ki med dr. Frondizijevo odstopnostjo vodi tudi posle predsednika republike, notranjim, obrambnim ter gospodarskim ministrom in tajniki vojaških resorov. Po razgovoru je bilo izdano sporočilo, da je vlada dala znova zapreti vse od vojaškega sodišča oproščene civiliste na podlagi zakonskih predpisov o objavi izrednega stanja v državi. Vojaško sodišče je pa dalo pojasnilo, da so bili omenjeni civilisti oproščeni samo na podlagi gradiva, s katerim je razpolagalo proti njim v zvezi z zadnjo vstajo.

Med tem sta iniciatorja revolucionarnega podviga gen. F. Gignannoni ter polkovnik Santamaria pobegnili v Urugvaj in v Montevideu zaprosila za politični azil.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

Novice iz Slovenije

Vatikan daje privilegije vernikom v Jugoslaviji

Kat. škofije v Jugoslavije so s plenarne seje škofovskih konferenc 14. oktobra 1959 poslali na sv. stolico dve vloge: prva se je nanašala na pete maše, druga pa na zbirne ali recitirane maše. V njih so škofje zaradi liturgične tradicije in posebnih okoliščin prosili, da bi Vatikan glede recitirane in pete maše odobril nekatere izjeme od splošnih predpisov. Vatikan je prošnjo jug. kat. škofov v celoti odobril in pozitivno rešil z reskriptom z dne 8. aprila 1960.

Kongregacija svetih obredov je dala za katoliške vernike vseh jugoslovanskih škofij tele privilegije:

1. Pri zbornih mašah je dovoljeno v domačem jeziku moliti v dobesednem ali smiselnem prevodu začetno antifono ali vstopnim molitvam, Confiteor, Gloria, eno ali drugo molitev, ki jo duhovnik molji pri darovanju kruha oz. vina, Suscipiat, Sanctus in Benedictus, očenaš, Jagnje božje in tudi kakšno molitev pred in po obhajilu. Zahteva se, da zmoli duhovnik v celoti predpisane molitve v latinskem jeziku; ljudstvo naj mu vsaj na krajše in razumljive odgovore odgovarja v latinščini.

2. Pri petih mašah enako duhovnik vse molitve izmoli v latinskem jeziku in mu kratke odgovore vsa cerkev latinsko odgovarja, vmes pa smejo pevci na koru ali vsi verniki v domačem jeziku peti Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus in Agnus Dei, in sicer ali celotno liturgično besedilo ali pa le vsebinsko povzeto. Ne sme se pa ta način sodelovanja vernikov pri masi uporabiti pri škofovski, konventualni masi in tudi ne pri slovesni masi z asistenco.

Vseučiliški svet ljubljanske univerze je sprejel sklep o razdružitvi sedanje fakultete za elektrotehniko in strojništvo. V bodoče bosta obe fakulteti delovali kot samostojni fakulteti s posebnimi učnimi načrti. Na isti seji je vseučiliški svet tudi sklenil, da za šolsko leto 1960/61 vpis na vseučilišče ne bo omejen.

Umrli so. V Ljubljani: Marko Filač, mesar, Ciril Klemenc, dipl. gozdarski tehnik, Edvard Žgur, mizarški mojster,

Marija Obid, upok., Josipina Kac, roj. Požgaj, Josip Klemenčič, šolski upravitelj v p., Emilija Mavrič, roj. Peršolja, Franc Valentič, žel. v p., Alfonz Svetel, biv. požarni čuvaj na Ljubljanskem gradu, Franc Omahna, upok., Janez Senica, upok., Antona Magajna, vlakovodja v p., Anica Kopina, roj. Grum, Frančiška Čepeljnik, roj. Kolar, Marija Korošec, roj. Brejc, Branko Berger, uslužbenec, Milan Gorštner, izolator, Marica Meničič, roj. Vozelj, biv. članica opernega zbora, Helena Sok, roj. Petek, Marija Guček, roj. Zupančič, Velimir Sabo, gradbeni tehnik, Filip Rudolf, Jakob

Kajzer, v. poverjenik fin. kontrole v p. Karolina Cerkvenik, roj. Šajna, Ana Dragar, roj. Jančar in Janez Kebe, varnostni tehnik v tovarni pohištva v Cerknici, Franc Brišnik, službenec v Celju, Lucija Črv, roj. Ambrož v Kranju, Marija Markelj, roj. Sejbenkar, na Jesenicah, Franc Pajek v Šmarjah, Stanko Rus v Loškem potoku, Marija Postošek, žena upok. v Medvodah, Olga Matko, roj. Sluga v Prelozah, Andrej Bukovnik, kovač v Kranju, Franc Gande, upok. v Celju, Avgustin Tavželj, upok. na Bokalah, Martin Uršič in Lavreci, Franc Jeme, slikarski mojster na Bledu, Janez Mal, gostilničar v Pečah, Franc Kolar, žel. upok. v Loki, Stanko Kopitar v Dravljah, Adela Čop, roj. Mueler v Zalogu in Silvester Anderwald, livarski mojster v p. na Jesenicah.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Televska procesija
za Slovence na področju Vel. Bs. Airesa je bila v nedeljo 26. junija v Don Boscovem zavodu. Ob 10. uri je imel v baziliki Marije Pomočnice mašo za slovenske žrtve salezijanec g. Janko Merin. V cerkvenem govoru je rojake opozarjal na 15. letnico žalostne televske procesije v Vetrinju. Vse je pozival naj se spominjajo slovenskih žrtv ter molijo za pokoj njihovih duš.

Po maši, med katero je bilo ljudsko petje, je bila televska procesija. Vodil jo je direktor g. Anton Orehar. Oltarje so pripravili: prvega San Martin - Florida, drugega Lanus, tretjega San Justo in četrtega Ramos Mejia. Evangelije so peli: prvega g. dr. Lojze Starec, drugega g. diakon Fr. Bergant, tretjega salezijanec g. Janko Merin in četrtega g. žpk. Gregor Mali. Kot v prejšnjih letih, se je tudi letos udeležilo Televske procesije veliko rojakov. Poseben krasji je dajala skupina otrok in deklet v slovenskih narodnih nošah. Med procesijo je pel slov. pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Savellija.

Počastitev spomina pok. Franca Jemca
Družabna pravda je v letošnjem letu izgnala že tretjega člana, ki je prav tako kot dr. Ahčin in Pavle Masič spadal med "stare" gardo slovenskega krščanskega socialnega gibanja. To je France Jemec, učenec dr. Janeza Evangelista Kreka, voditelj slovenskega tobačnega delavstva, član Slovenske delavske zveze in sedaj Družabne pravde. Odbor D. P. se je tega zaslužnega člana spomnil na svoji seji dne 12. junija. Predsednik Luka Milhačič in tajnik Maks Jan sta zbranim odbornikom pokazala lik nesebianega javnega delavca — Franca Jemca. Odborniki so izmislili Očenaš za pokoj njegove duše.

PRIREDITVE JULIJ

Sobota, 2. — Peti kulturni večer SKA, dvorana Bullrich, Sarandí 41, Capital. Predavanje prof. dr. F. Zaklja ob 19. uri: Velika odkritja v Qmranu ob Mrtvem morju. Slovenska beseda — družabna prireditve v Klubu Excelsior, Patricios 457, Santos Lugares. Ob 21.30 Vidovdanska proslava v Jug. domu, J. A. Nuñez 1750, Dock Sud. Po sporedu družabnih prireditve. Združenje srednjeevropskih študentov FEDECE, ples v Slovaškem domu, Mármol 629, Capital. Na sporedu tudi narodne pesmi in narodni plesi. Ob 22. uri Slovenska oddaja Radio del Pueblo.

Nedelja, 3. — Sestanek Slov. fantovske zveze v Slov. hiši po mladinski maši. Predaval bo Janko Hafner o "moder-nem orožju in satelitih". Občni zbor Mladinskega doma v Don Boscovem zavodu. Ob 10. mašo, po maši takoj občni zbor v sobi škofa dr. Rožmana.

Sobota, 9. — Članski sestanek Slov. kat. akad. starešinstva ob 18. uri v Slovenski hiši, R. Falcon 4158, Capital. Članski sestanek Slov. kat. akad. društva ob 19. uri v Slovenski hiši. Debatata bo o Slovenskem planinskem društvu.

Ob 22. uri slovenska oddaja na Radio del Pueblo.

Nedelja, 10. — Koncert Slovenskega pevškega zbora Gallus v proslavo 100. letnice slovenske narodne himne ob 16.30 v dvorani v ul. Yapeyú 132, Cap. Občni zbor SDO v San Martinu po slovenski maši. Proslava godu slovanskih bratov Cirila in Metoda ob 10. dop. pri slov. oltarju v Don Boscovem zavodu. Mašo bo imel Rev. Stanko Skvarča, ki bo imel nato sestanek s slov. fanti iz biv. taborišča v Tranju.

Ob 22. uri slovenska oddaja na Radio del Pueblo.

Sobota, 16. — VI. Kulturni večer SKA: pri Bullrichu: Slovaški večer. Ob 22. uri slovenska oddaja na Radio del Pueblo.

Nedelja, 17. — V Našem domu v San Justu nagradno tekmovanje kegljačev in prosta zabava. Celodnevna prireditve.

V San Martinu po slov. maši sestanek za Slovenski dom.

Sobota, 23. — Ob 22. uri slovenska oddaja na Radio del Pueblo.

Sobota, 30. — Ob 22. uri slovenska oddaja na Radio del Pueblo.

Osebnosti

Poroka. V soboto, 26. t. m., sta se v cerkvi sv. Sabine in Bonifacija v Buenos Airesu poročila gđc. Yolanda Adelaide Fioravanti in inšpektor federalne policije, sin slovenskega staronasteljca, Fernando Jazbec. Pri poročni maši je pel mešani kvartet (Lipušček, Glavan, Bras, Tomažević). Po poročnem obredu so se gostje zbrali v tamkajšnji cerkveni dvorani, kjer so ob prepevanju slovenskih pesmi preživeli lep večer. Mlademu paru iskrene čestitke in mnogo sreče!

Družinska sreča. 28. maja je bil krščen v San Justu Jure Aleksander, sin Bogdana in Olge Bedenčič, poročene Colmajer. Botrovala sta gospa Božena Šimenc in Avgust Jeločnik.

MORON

Papeška proslava. V dvorani kina Moron v Moronu je bila v soboto 25. t. m. papeška proslava, ki jo je pripravil tamkajšnji škofijski koordinacijski odbor. Nabito polna velika dvorana, v kateri je zasedel častno mesto moronski škof msgr. Raspanti s svojim spremstvom, je z zanimanjem sledila pripravljenu programu proslave, pri kateri je za zaključek sodeloval tudi slov. pevski zbor "Gallus". Še pred nastopom je napovedalec z laskavimi besedami zbor predstavil, ob koncu zborovih izvajanj pa po besedah pohvale in zahvale pozval vse navzoče k enominutnemu molku, prošnji za preganjanje molčečo Cerkev za železno in bambusovo zaveso. Nastop in izvajanje "Gallusa" so navzoči sprejeli z odobravanjem in obžalovali, da čas ni dopuščal, da bi zbor ustregel želji občine po novih točkah, ker je bilo treba dvorano izprazniti za naslednjo kinopredstavo.

BERAZATEGUI

V nedeljo 26. junija je bila pri Lovševih lepa spominska prireditev za padle domobrance. Poročilo o njej bomo objavili v prihodnji številki.

SLOVENSKA VAS

Televska procesija. Na praznik presv. Rešenja Telesa je bila v Slovenski vasi procesija z Najsvetejšim. Vaščani so z navdušenjem pripravili s cvetjem okrašene oltarje in se v obilnem številu udeležili procesije. Procesijo je vodil vikar g. Janez Petek CM ob asistenci domačih duhovščine, medtem ko je domači pevski zbor pod vodstvom Mirka Špacapana dovršeno prepeval televske hvalnice. Procesije se je udeležilo tudi večje število okoliških domačinov, ki se vedno v večjem številu udeležujejo pobožnosti v svetišču Marije Kraljice.

Dokumentarni film. Preteklo nedeljo smo v Slovenskem domu imeli priliko videti dokumentarni film o blagoslovitvi prve slovenske cerkve v Južni Ameriki. Kakor so gg. lazaristi svojčas sneli na trak blagoslovitev Baragovega misi-ionišča, tako so v spomin poznim rodovom, kljub ogromnim stroškom, ki so s tem v zvezi, hoteli dokumentirati tudi blagoslovitev cerkve. Ob obeh prilikah so hoteli prikazati tudi razvoj največjega skupnega naselja Slovencev v Južni Ameriki. Film, v katerem smo imeli priliko videti polno znanih obrazov, če ne že samega sebe, smo vaščani pozdravili z velikim veseljem. Ob tej priliki smo videli tudi lep laški film "Prvo obhajilo".

Himen. V nedeljo 19. junija sta se v San Carlos de Bariloche poročila Tone Brulc in gđc. Lilijana Zidar. Za poročni priči sta bila z ženinove strani Tone Kastelic, z nevestine pa gđc. A. Lenka Grzetič. Med tednom sta novorojenca prispela na novi dom na "Urbančevino" v Lanusu. Sosedje so jima pripravili lep sprejem, na katerem se je v bolj ali manj posrečeni obliki ponovila dolenska svatba. Nvesto je lepo pozdravila gđc. Jožica Boštjančič in ji podala slovenski šopek. Vesel dogodek so sosedje proslavili pozno v noč. Šele "ples z blazino" po starih običajih je najbolj zaspane napotil proti svojim domovom.

Razno. Dopisnik je imel priliko videti, da se je društveno življenje v vasi v zimski sezoni zelo poživilo. — Društvo Slovenska vas pripravlja običajne zimske "kolone" za nedeljo 10. julija. Njegovi igralci se pod vodstvom društvenega kulturnega referenta Ludvika Stancerja pripravljajo na F. S. Finčgarjevo dramo "VERIGA". — Pevski zbor in mladinski organizaciji so pomnožili vaje in sestanke. — Slovenski šolski tečaj se v svojih treh oddelkih najlepše razvija. — Na posredovanje Sociedad de Fomento je lanuška občina razorala

Vsak teden ena

NAPREJ!

Simon Jenko

Naprej, zastava Slave,
na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Z orožjem in desnico
nesimo vragu grom,
zapisat v kri pravico,
ki terja ko naš dom!

Draga mati je prosila,
roke okrog vrata vila,
plakala je moja mila:
"Tu ostani, ljubi moj!"

Zbogom, mati, ljub'ca, zdrava!
mati mi je očetnjava,
ljub'ca moja čast in slava,
hajd'no hajd'no zanj o boji!

najbolj prometno cesto v vasi, da se s tem omogoči prihod tovornih avtomobilov tudi v zimski sezoni.

MENDOZA

Alojzijevo med slovenskimi otroki

Z veliko vnebo in marljivostjo so naša najmlajša letos opravljali šestredeljsko Alojzijevo pobožnost. Kar lepo je bilo videti to malo čredico, ko je nedeljo za nedeljo poklekala k obhajilni mizi. Ves čas teh šestih tednov pa je poleg tega naša deca opravljala še drugo pomembno pobožnost. Dan za dnem so zbirali v skriti tišini molitve in žrtvice, ki so jih za sklep na Alojzijevo povezovali v bogat duhovni šopek. Vse to pa so zbirali z namenom, da bi na njihovo prošnjo in priprošeno brezjanske Marije Pomagaj nebeski Oče razprostrl roke v varstvo slovenske mladine doma in v tujini.

V nedeljo 19. junija so se tedaj zbrali vsi otroci v spremstvu nekaterih staršev v dvorani našega Doma. Za uvod jim je prof. B. Bajuk razložil namen te popoldanske prireditve, ki je bila namenjena samo njim v priznanje za pridnost. Objavil je tudi uspeh zbirke duhovnega šopka. Med 32 otroci so nabrali 213 sv. maš, 189 sv. obhajil, 202 obiska Najsvetejšega, 1252 očenašev, 1222 zdramavarij in 593 žrtvic. V dvorani so nato gledali razne slike, ki so jim jih kazali z novim projekcijskim aparatom, katerega smo dobili v dar od č. g. p. Fortunata Zormanja iz Severne Amerike. To je bilo živ-žava! Nato so se naša malčica preselili k pogrnjenim mizam, ko so jim jih z bogato malico obložile dobre mamicke. Ko so vse skrbno pospravili, kar so jim nudili polni krožniki, so se pa preselili še na igrišče, kjer je bilo brž toliko posla, da je bil prostor kar skoro pretesen. Najmanjši so se zibali na novih gugalnicah; drugi so se učili nove igre croquet, ki so jo dobili prav za to priložnost; tretji so imeli posla s keglji; zopet drugi so bili svinjko; deklice pa so dobile novo žogo za svoje igranje. Pa so kmalu na enem koncu igrišča našli prostor za balinanje tudi očetje. Mamicke pa so si imele dovolj povedati o vsakdanjih skrbih. In tako postaja naš Dom polagoma zares naš — dom.

Letos imamo v našem šolskem tečaju 50 otrok. V višji skupini je 12 dekčev in 9 deklic, v nižji pa 15 dekčev in 14 deklic.

SAN LUIS

Slovenski rojak Janez Pekolj je na tukajšnji univerzi napravil izpit iz latinščine ter je bil nato v začetku junija imenovan za profesorja latinščine na normalni šoli "Juan Pascual Pringles" v San Luisu. Čestitamo!

JANKO JAZBEC

MOJA POT K SEDMEMU KRIŽU!

Nastopil je nato proti demonstrantom oddelek graškega pp. ter streljal v polno. Takoj sta bila mrtva tipograf Lunder in dijak Adamič, a pozneje je umrl za ranami še trg. pom. Vindišar, med tem ko je bilo veliko demonstrantov ranjenih. Slovenska kri je bila prelita 20. sept. a dva dni pozneje je bil pogreb obeh žrtv, kakršnega Ljubljana še ni videla. Oblast je dovolila splošno udeležbo pri pogrebu, boječ se še večjih spopadov. Ta obča narodna žalost je združila vse narodne plasti v enotno bojno črto, saj nas je prevzelo spoznanje, da bomo zamogli v bodoče braniti svoj obstanek samo v trdni medsebojni povezanosti in nesebični slogi. Tiste dni so izhajali ljubljanski listi pobeljeni z velikimi lisami zaradi stroge cenzure.

Lekcija, ki smo jo doživeli v Ptujju in Ljubljani, nam je bila potrebna in koristna, kajti predramila je vse tiste, ki so videli v današki dinastiji jamstvo za našo ohranitev in srečno bodočnost. Čas je že bil, da je tudi pri nas zavel drug veter, ki naj bi se v pravem času pripeljal naš čolnici v varno zavetje.

Kmalu po teh dogodkih sem nastopil službo v Pragi z željo, da bi spoznal bratski češki narod, ter da bi se spopolnil v svoji stroki in pri sokolskih nalogah. V akad. društvu Ilirija sem bil sprejet kot izreden član, ter sem rad hodil poslušat društvena zborovanja, ko so se študentje prepirali včasih, saj meni se je tako zdelo, za prazen nič. Medtem so bile po praških ulicah vsako nedeljo velike študentovske demon-

stracije zaradi aneksije Bosne in Hercegovine. Vmes so bili pretepi med nemškimi in češkimi študenti, katerini so pomagali tudi naši fantje. Marsikdo od naših si je osvojil frankfurtarsko čepico od nemškega študenta kot trofejo. Pomagal sem z vpitjem in pravočasno odnesel pete, ko je nastopila policija.

Žal sem moral zapustiti Prago že po štirih mesecih zaradi oslabelosti živcev. Na Gorenjskem sem se hitro opomogel, ter odšel nato v službo v Kamnik, a skoro nato v Volosko Opatijo. V Istri in Hrv. Primorju sem ostal polnih 30 let.

Liburnija je eno najlepših turističnih področij v Evropi ter sega od Reke pa tja do Mošćenice v dolžini dobrih 20 km. Promet tujcev v teh krajih se je začel nekako l. 1870. Ob mojem prihodu ob koncu l. 1909 je bil že v polnem razvoju, s prekrasnimi napravami za udobnost tujcev. Edini resen tekmeč Liburniji na evropskem kontinentu je bila Nica na franc. obali. Da bom pri opisu Liburnije malo obširnejši, je vzrok v tem, ker smo bili na tem področju tudi Slovenci častno udeleženi in smo se nahajali pri razvoju tamošnjega turističnega prometa v krepkem vzponu.

O tem se ni veliko pisalo, ker je bilo vse še le v prvih stopnjah razvoja ter je svetovna vojna prekinila naš bodoči razvoj. Volosko — Opatijski okraj je obstajal iz 8 občin, od katerih sta bili Jelšane in Podgrad slovenski, Kastav, Volosko — Opatija in Ičići. Veprinac pa hrvatske, med tem ko sta bili Lovran in Mošćenice še v laških ro-

kah, četudi je bilo italjanskega prebivalstva prav malo. Kakor znano, so imeli Hrvati in Slovenci v Istri osrednjo pol. organizacijo pod imenom: Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri. To društvo je delalo s polno avtoriteto ter je bila edina pol. stranka našega ljudstva v Istri. Ker se je število slov. prebivalcev v Volosko - Opatiji stalno množilo, so Hrvati priznali Slovincem 5 odborniških mest v občinskem odboru. Tik pred svetovno vojno se je dvignilo število naših ljudi v hrv. občinah Liburnije že nad dva tisoč. V drž. uradih je bila večina Slovencev, a mnogo jih je bilo zaposleno v hotelski stroki, kakor tudi v trgovskih in obrtnih podjetjih. Naša skupnost v Volosko - Opatiji je imela po številu članstva najmočnejše društvo, z dobrim dram. odsekom, ki ga je vodila ga. Polonca Juvanova, a tudi Plut je deloval na našem odv. Oba sta pozneje bila pri Drami v Ljubljani. To pa ne pomeni, da bi Slovenci hodili samo po svojih potih. Navajeni na društveno življenje, nas je bilo tudi v hrv. društvih dovolj, zlasti pri Sokolu smo imeli važna vodilna mesta, a tudi v čitalnici nas je bilo dovolj, ter je l. 1912 bilo poverjeno tajništvo tega društva meni. Narodna čitalnica je bila lastnica velikega hotela "Liburnija", ki sta ga imeli v najemu sestri pesnika Medveda. Naslednje leto sem bil izvoljen za načelnika, Franjo Koder (pozneje ljub. odvetnik) pa za nadzornika istrskega Sokolstva. V bližnjem Lovranu sem tega leta odprl lastno podjetje, ter sem tam tudi ustanovil Sokola, a pomagala sta mi dr. Janko Pikuž (pozn. odv. v Sp. Lendavi) ter Filip Kumbatovič (pozn. odv.

v Mariboru). V Lovranu smo imeli hud boj z ostanki negatov, ki so čutili, da gre njihova moč h koncu, ravno tako tudi v sosednji občini. Bolj nas je skrbelo naglo dviganje nemškega vpliva, saj so imeli Nemci v svojih rokah celo vrsto močnih podjetij, poleg tega vodstvo turističnih uradov v Opatiji in Lovranu z znatnimi sredstvi in številnimi nameščenci. Tudi so imeli že osnovne šole in razna športna društva, a vse skupaj je vodila nevidna roka Šudmarke, ki je na ta način gradila mostičke za projektiran prodor nemštva na Jadran. Nasproti temu ogroževanju so Hrvati ustanovili v Opatiji centralno narodno gospodarsko združenje s podružnicami v vseh večjih krajih Istre, a volosko-opatijska občina je odprla nižjo gimnazijo s pravico javnosti. To je zmogla, ker je imela aktivno bilanco, pod spretnim vodstvom našega rojaka dr. Janežiča.

V Istri je močno prodiral politični vpliv uglednega hrv. politika Frana Supila, ki je nekaj let popreje dal iniciativo za ustanovitev hrvatsko-srbske koalicije. Supilov dnevnik "Riečki Novi List" je bil tudi v Istri najbolj priljubljen list, saj je s polno paro podpiral vsa stremjenja istrskih Hrvatov in Slovencev. Supilo je bil pravi narodni tribun in le škoda, da ga je smrt ugrabila tik pred koncem vojne.

Ker se je že nekaj let govorilo o nezagibnosti vojne med Trojno zvezo in Trojnim sporazumom, se je začela širiti med mladino akcija, naj se vsakdo, če le more, izmuzne od vojaške službe, da mu ne bo treba braniti mačke Avstrije, ko bo v škripih. Ker smo to misel propagirali tudi med Sokoli, sem sma-

tral za svojo dolžnost, da se tudi sam izmuznem na treh predpisanih naborih, kar se mi je v polni meri posrečilo, še celo na prvih naborih že med vojno. Negativ v Lovranu so me zelo težko prenašali in ko so dec. 1914 Srbi pregnali Avstrije iz Beograda in jih gonili prav tja pred vrata Sarajeva, je bil v Lovranu pri obeh mestnih "varuhih" državne moči storjen sklep, da me denuncirata kot nevarnega srbofila. Hkrati sta odposlala akte, župan Pegan in vodja žandarmerije stražm. Wallner, jih krepko podpisala s priporočilom, da me višja oblast odstrani iz Lovrana. Prva instanca, okrajno glavarstvo se ni čutilo pristojno za tako intervencijo. Akta sta tedaj romala k namestništvu v Trst, ki je šele po daljšem času odredilo mojo aretacijo, ki jo je izvršil sam stražmojster. Takoj me je poslal pod stražo v Trst, a po stražniku tudi akte v zaprti kuverti. Spotoma sem nagovoril stražnika, ki je bil naš človek, da oprežno odpreva kuvertu in prečitava akte, kar se je tudi zgodilo, in sem tedaj imel natančen vpogled v svojo zadevo. V Trstu so mi prisodili, pred vojnih sodiščem, ki mu je predsedal podpolk., samo takojšen nastop vojaške službe, ker pri obtožbah ni bilo nobenih dokazov, kar se je zgodilo že drugi dan v Ljubljani. In zopet so bili že tam (pri strupenem slovanščeru stot. Metnitzu) na krožni komandi vsi moji akti, ki jih je Metnitz z užitkom prečital na glas, razen italjanskega, ker ga ni znal. Rohnel je strahovito in ni dovolil zdravniku, Mariborčanu dr. Toplaku, da bi me pregledal po predpisih. Odpeljali so me takoj k prvi četi ljub. 17 pp. Toda aktov ni

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

V župnijo Marije Pomagal so se prijavili naslednji rojaki: Viktor in Tinka Shumiga, ga Hilda Presetnik s hčerko; Ana Runtič, Frida Ferko, Ana Grm ter Stane Grm. Zinka Menih, Vladimir Likan, Ladislav Likan, Franc Murovec, Janez Geiger, Polde Flisar, Pavel Horvat, Alojzij Muha, Jože Sobočan, Teodor Šlošel in Ernest Peter.

V Montrealu so imeli nedavno veliki misijon, ki ga je vodil sam montrealški nadškof kardinal Leger. V ta veliki misijon je bila vključena tudi slovenska skupina, s svojim misijonom. Udeleževalo se ga je do 70% slovenskih naselencev v tem mestu. Ob strani jih je ostalo še vedno kakih 200. Prav tako je bil za Slovence misijon v mestu Port Arthur. Vodil ga je lezerist J. Kopač iz New Toronta.

Ste mislili na dober električni hladilnik, TV aparat, radio combinado, ali na katerikoli aparat, ki ga potrebujete za dom?

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía
T. E.: 658-7083

nudi slovenski skupnosti kredite brez jamstva, na deset mesečnih obrokov brezobrestno za nakup hladilnikov, TV aparatov, pralnih in živalnih strojev, plinskih štedilnikov, koles, radio apartov, radio combinado, peči, mešalnikov in drugih potrebščin za dom. Prodajamo samo prvovrstno blago najboljših znamk. Kličite po telefonu. Pridem tudi na dom.

V mestu London so rojaki ustanovili "Slovensko kulturno in družabno društvo". Šteje okoli 40 rojakov iz Londona in iz mesta St. Tomas. Namen društva je: združevati Slovence, jih med seboj povezovati s kulturnimi in družabnimi prireditvami, nuditi pomoč novodošlim rojakom pri iskanju dela in uvašanju v kanadsko življenje, krepiti narodno zavest med rojaki, da bi ostali Slovenci in dobri državljani domovine. Odbor društva je kupil dvorano, ki bo služila za članske sestanke in družabne prireditve. V kratkem pa namerava še preurediti nekaj sob za slovensko šolo. Namerava tudi ustanoviti pevski zbor, igralsko družino, orkester, šahovski klub, žensko ligo ter začeti z angleškim tečajem. Duša in gibalno novega društva je ing. Bah. Prvo prireditev v tem domu so imeli Slovenci v Londonu na veliko nedeljo.

PO SPORTNEM SVETU

Slovenska himalajska odprava je prispevala v Indijo. Indijska vlada je odpravi dovolila naskočiti Trisul blizu vrha Nanda Devi, katerega je odprava želela zavzeti. Med potjo na Trisul so bili 1. ma-

Preskrbim dovoljenje za izselitev
v Kanado in Avstralijo

SIMON RAJER

uradni prevajalec

Alsina 1418

6. nadstropje, pisarna 3 (privado)

Capital

T. E. 38-5860

Vsak dan od 9. do 12. ure
razen ob sobotah.

ja Mahkota, Debeljak, Kunaver in šerpa Tensing na 5200 metrov visokem vrhu Baroltoli, kjer po vseh znakih še ni bil nihče. Na vrhu so v skalo zabili klin in v uho zavezali polivinilsko vrečko s podatki o vzponu. Z vrha Baroltoli so si tudi ogledali južno stran Trisula.

Na Trisul je doslej prišlo po severni strani šest alpinistov, z južne pa še nihče, ker so pred nekaj desetletji ugotovili, da je neprimerna za vzpon. Slovenske alpiniste pa je ravno ta južna stran zanimala, a so imeli precej težav predno jim je indijska vlada dovolila vzpon v tej smeri.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Družabna pravda, Junij 1960. Vsebinsko: Naj zavladata med Slovenci socialna pravdnost in socialna ljubezen; Krščanski pojmovanje poslanstva žene (Predavanje dr. Ign. Lenčka, sveuč. prof. na VII. Soc. dnevu); Ob dveh svežih grobovih (dr. Miha Krek); Ali je stanovski red uresničljiv (Dr. S. Mikolič); Cerkev uči; Vzemi in beri; Iz domovine; Po svetu.

OBVESTILA

Pest kulturni večer SKA bo v soboto, dne 2. julija ob 19 uri v dvorani Bullrich, Sarandi 41. Prireditev bo v okviru Zgodovinskega odseka in bo predaval g. prof. dr. Filip Žakelj in sicer: Velika odkritja v Qumranu ob Mrtvem morju. Zdrženje srednjeevropskih študentov FEDECE bo priredilo ples dne 2. julija v Slovaškem domu, Mármol 629. Ples se bo začel ob 21., potem bo tudi kratek program narodnih pesmi in plesov. Vabljeni vsi člani in prijatelji.

SKAD.

SLOVENCI

IZ SAN MARTINSKEGA

PODROČJA

Vsi, ki vidite in čutite potrebo po Slovenski hiši v San Martinu, središču kulturnega in družabnega življenja, in ste pripravljeni sodelovati ter moralno in materialno podpreti prizadevanja za dosego zaželenega cilja slovenske skupnosti v San Martinem področju

ste vabljeni na sestanek
v nedeljo 17. julija

v cerkveni dvorani v S. Martinu
po slovenski sv. maši.

Slovenska Beseda

bo imela
v soboto 2. julija t. l.
ob vsakem vremenu

DRUŽABNO

PRIREDITEV

v običajnih prostorih kluba
Excelsior, ulica Patricios 457,
SANTOS LUGARES

Igral bo orkester

Moulin Rouge

Dohod z vlakom FCGUrquiza
in s kolektivi štev. 4, 19 in 143.

Sestanek Slovenske fantovske zveze bo v nedeljo 3. julija po mladinski maši v Slovenski hiši. Predaval bo Janko Hafner o "modernem orožju in satelitih".

Odbor SFZ

Občni zbor Mladinskega doma bo v nedeljo, 3. julija. Ob 10 uri dop. bo maša pri slovenskem oltarju Marije Pomagal. Maša bo za pokoj. člana Jožeta Šinkovca ob drugem mesecu njegove smrti. Po maši občni zbor v sobi škofa Dr. Gregorija Rožmana. — Vabljeni vsi člani!

Članski sestanek Slov. kat. akad. starešinstva bo v soboto, 9. julija ob 18 uri v Slovenski hiši na Ramon Falcon 4158, Buenos Aires.

Slovensko kat. akad. društvo bo imelo sestanek 9. julija ob 19. uri v Slovenski hiši. Debatata bo o Slovenskem planinskem društvu, ki ga bo predstavljala g. R. Petriček. Po predavanju bodo prikazane lepe skioptične slike iz domovine, ki so bile posnete pred kratkim. Vsi akademiki in prijatelji toplo vabljeni.

Odbor SKAD

Članice Slovenske dekleške organizacije iz San Martina in okolice pozor! V nedeljo 10. julija bomo imele po slovenski sv. maši občni zbor. Udeležba je naša častna dolžnost. Pristrčno vabljenje tudi vse ostale deklice od 11 leta dalje.

Proslava godu svetih slovanskih bratov Cirila in Metoda bo v nedeljo, 10. julija ob 10 dop. pri oltarju Marije Pomagal v Ramos Mejía. Službo božjo in pridigo bo imel g. Stanko Skvarča iz Lujana.

Možje in fantje, ki so bili v taborišču Trani v Italiji so vabljeni na sestanek, ki bo 10. julija ob 11 uri v Mladinskem domu v Ramos Mejía.

V nedeljo 10. julija bo priredilo društvo Slovenska vas v svojem domu v Lanusu KOLINE. Začetek ob 12. uri. Udeležencem bo na razpolago sveža svinjska pečena, izvrstna kapljica in dobra postrežba. Za povečanje dobre volje bo poskrbela domača godba Slov. vasi. Vljudno vabi odbor društva Slovenska vas.

PEVSKI ZBOR IZ MENDOZE

se pristrčno zahvaljuje vsem tistim, ki so se trudili za ureditev naših koncertov in našega prihoda v Bs. Aires; dalje vsem pevskim zborom, znancem, prijateljem in rojakom za pristrčno ljubeznivost, izredno gostoljubnost in toplo domačnost, s katero so nas v Buenos Airesu sprejeli in jo ohranili ves čas našega bivanja v Buenos Airesu.

Pristrčna hvala za obilno cvetje in burno priznanje, s katerim ste počastili našo lepo pesem. Vaše navdušenje nam je vžgalo novega ognja za nadaljnje delo.

Hvala lepa in Bog plačal!

PEVSKI ZBOR V MENDOZI

JUGOSLOVANSKE DRUŠTVO SOKOL,

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO JOSIP JURAJ STROSSMAJER

in

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO EDINOST

vljudno vabijo vse rojake na

VIDOVDANSKO PROSLAVO

z izbranim sporedom.

Proslava bo v soboto dne 2. julija 1960 v prostorih Jugoslovanskega doma v ulici J. A. Nuñez 1750, Dock Sud.

Začetek ob 21.30 uri.

Po končanem sporedu vesela in prijetna družabna prireditev s plesom. — Za jedila, izvrstno pijačo ter dobro in hitro postrežbo bo poskrbljeno. — Vsi iskreno vabljeni!

Nedelja 10. julija 1960 od 12. ure dalje

v Slovenskom Domu v Lanusu

KOLINE

GOSTOM BO NA RAZPOLAGO SVEŽA SVINJSKA PEČENKA
IZVRSTNA KAPLJICA — DOBRA POSTREŽBA
DOMAČA GODBA IN ZABAVALA

Vabi odbor društva "Slovanska vas"

V ZVEZI S

KONCERTOM

V PROSLAVO STOLETNICE NASTANKA NAŠE NARODNE HIMNE

obveščamo:

- vstopnice (po \$ 30, 20 in 10) so že v predprodaji v Dušnopastirski pisarni in pri zboru;
- koncert bo ob 16.30 uri (ne ob 16. uri);
- pred vhomom v dvorano bo na razpolago brezplačna koncertna brošura, ki jo je zbor izdal za stoletnico himne;
- program koncerta vsebuje izključno slovenske umetne, ponarodele in narodne pesmi, ki jih bosta izvajala mešani in mladinski zbor.

Nabavite si vstopnice pravočasno.

Slovenski pevski zbor "Gallus"

bilo za menoj. Kaj se je zgodilo? Vodja pisarne na okrožni komandi, narednik Sturm, je pač dal akte podpisati Metnitzu, ni jih pa odposlal za menoj, ker je v meni spoznal svojega bivšega sokolskega nač. v Radovljici. Šele čez eno leto sem odšel na fronto, obvarovan pogubonosne pripombe p. v.

Konec vojne me je zatekel kot rač. narednika v okvirju ljub. divizije v področju Mte. Asolone - Grappa. Pri XXI arm. zboru je bila še 4 divizija iz Linca ter dve ogrski diviziji. Ti dve diviziji pa sta 24. okt. po noči enostavno zapustili fronto, ter se začeli umikati v notranjost. Ker ni bilo v ozadju nikakšnih rezerv, sta imeli prosto pot. Nastalo vrzel je v diru zasedla ljub. divizija, ki je bila ta čas na odmoru v Feltrah. Kakšna priložnost za Lahe, da bi prebili fronto in prisilili nasprotnika, da bi se umaknil na široki črti. Zaradi odstopa dveh divizij je armadno poveljstvo odredilo postopno skrajševanje bojne linije. Vsi smo pa vedeli, na čemu smo in se veselili. Italijani so le boječe sledili temu izmikanju. Še 3. nov. v jutro so čete naše divizije v redu držale svoje postojanke. V to je pa prispela vest o premirju ter o odhodu domov. Neprijetna je bila pripomba, da imajo prost odhod s polno opremo samo one avstrijske enote, ki dosežejo še isti dan opoldan lastno državno mejo. To je nastala dirka proti prelazu Sv. Martina. Ljubljanska divizija je prispela pravočasno, toda zadaj je bilo še veliko čet. Mislim pa, da Italijani niso preveč hoteli za nami, ker so se bali, ter se je mnogo ljudi še rešilo ujetništva, čeravno niso prispeli točno čez mejo.

Zdi se, da niti štab divizije ni vedel, kaj se godi doma. Sicer je pa bila divizija na koncu kaj čudno sestavljena, takorekoč brez ljubljancev. Lastni polk je bil samo mariborski, poleg tega sta bila dva češka polka, ki sta bila oba l. 1914 kazensko razpuščena zaradi prebega k Rusom. To je bil praški 28. in prostojevski 11. polk. Med vojno sta bila zopet milostno vzpostavljena, nadalje še bosensko-hercegovski 7., ki je bil sestavljen med vojno z zadnjimi naborniki. Ko smo prispeli okrog 12. nov. v Tobruck v Pusterski dol. in iz časopisov posneli, kaj se je vse zgodilo v bivši monarhiji, je nastal razpad divizije. Kar v nekaj urah se je vse razšlo. Ljudje so drveli na vse mimovozeče vlake, pognali razpoložljive kamione in vozove v dir ter pustili za seboj vse, česar niso nujno potrebovali. Z oddelkom mojih četnih tovarišev smo prispeli s svojim vozom 17. nov. v Beljak, kjer smo opazili nabite plakate, s katerimi občina poziva prebivalstvo, da mirno sprejme jugoslovanske čete, ko bodo zasedle mesto. Vendar nas je skupina vojakov razorožila, ni nam pa vzela prehrane, ki smo jo še vozili s seboj. Pač pa se ni dal razorožiti en hrv. polk. Mislim, da je bil 16. ker se je smatral dovolj močnega, da se upre takšni zahtevi. Hrvati so disciplinirano odkorakali pred nami proti Podkorenu. Kakšna lepa prilika, da bi se zadržal ta polk na povelje nove centralne vlade v Zagrebu, ter da bi zasedel Beljak. Ostali bi tudi mi.

Dne 20. nov. sem se prijavil v bivšem štabu ljub. pp. ter zaprosil za odpustnico, videč, da vse odhaja domov. Hotel sem se vrniti v Istro. K sreči sem

naletel v mestu na prijatelja dr. Stangerja iz Lovrana, ki je že bil doma in je pobegnil od tam. Povedal mi je, da so Istro že zasedli Lahi in da zapirajo vse važnejše osebe iz javnega življenja. Kaj storiti? "Na Koroško bom šel", sem dejal prijatelju. "Tam bo za prvi čas dovolj opravila, medtem se pa javil za prostovoljca".

Ko sem iztopil dne 15. dec. 1919 iz vojne službe, sem se napotil v Istro, misleč, da se je stanje tam toliko umirilo, da mi bo mogoče ostati in prijeti se dela. Žal sem se prevaril, ker se še ni nič spremenilo. Rešil sem se le z hitro vrnitvijo nazaj.

Bil pa sem toliko previden, da sem vzel seboj urarsko orodje in material za popravila. Za Božič sem odšel k prijatelju v Bakar na obisk. Tam je bil v tistih časih pravi živ-zav zaradi velikega prometa, ki je šel ves potem preko bakarske luke, kajti na Sušaku so bili Lahi. Ni bilo treba mnogo besedi, in že so me Bakrani nagovorili, naj ostanem kar pri njih, ker da v mestu in okolici ni nobenega urarja.

Tako sem po novem letu 1920 odprl v Bakru lastno delavnico, in ni mi bilo žal. Napredoval sem hitro in Bakrani so me imeli radi. Tam sem si izbral tudi življensko družico, Slovenko po rodu, ki mi je bila pri mojem strokovnem kakor tudi društvenem delu v veliko pomoč in oporo. V Bakru sem ostal 4 in pol leta ter sem sodeloval poleg Sokola pri obrtnem društvu. Privrednem Udruženju, in še tajništvo Mestne godbe so mi naložili. Pri obč. volitvah l. 1923 sem bil izvoljen v mestni zastop.

Po izpraznitvi Sušaka se je preselila

skoro vsa gospodarska stroka na Sušak. Mene je pa bolj zanimala Crikvenica zaradi centralnega turističnega položaja. Težko bi bilo opisati, kakšno breme sem si s tem naložil. Pretežna večina prebivalstva v mestu in okolici je bila vse čase do druge sv. vojne nepomirljivo razpoložena napram vsaki stvari, ki je količikaj bila v zvezi z jugoslovanstvom. Poleg enega dela doseljencev, je pomnožilo jugoslovansko orientirano skupnost le neznatno število 4 ali 5 domačih družin, ki so imele pogum nastopiti z nami pod razvito jugoslovansko zastavo. Toda z leti smo postali močni, kajti večina jugoslovanskih in čehoslovanskih gostov je bila skozi vsa leta na naši strani. Zato smo mogli dograditi dom v svrhe Sokola in Jugoslovansko-čehoslovanske Lige, tik morske obale, velik in udoben urejen, kakršnih je malo bilo v državi. V tem domu, ki je bil dograjen l. 1938, je bilo določeno eno krilo s 6 spalnicami, velikim salonom in teraso nad morjem, za letoviške aktivnim delavcem v čehoslovansko-jugoslovanskih Lighah iz ČSR. J. Č. Liga v Crikvenici je prispevala v ta namen nad pol milijona din., ki jih je pridobila s številnimi izleti s parobrodi Jadranske plovbe, v lastni režiji. Teh izletov je bilo nad 60. Tudi je Liga organizirala v času svojega 15 letnega obstoja 4 velike turistične ekskurzije po Republikli, v svrhu propagande za jugoslovanski turizem in so vse te prireditve bile v znamenju iskrene bratstva za skupno stvar, kajti čehoslovaki so imeli v Crikvenici tri velike kolonije za svojo mladino, ki so sprejele pod svojo streho vsako leto nad dva tisoč izletnikov.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 5824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1960 za Argentino \$ 340.—

VI. kulturni večer SKA bo 16. julija pri Bullrichu. Na sporedu: Slovaški večer. Sv. maše za pokojne člane Društva

Slovencev v slovenski kapeli bodo:
2. julija ob osmih za Franceta Bončino; 9. julija ob osmih za Franceta Jemca; 23. julija ob osmih za Franca Janežiča.

Svojce in člane lepo vabimo, da se udeležijo svetih maš za imenovane pokojne člane. Društvo Slovencev

Maši za pokojnega Pavleta Masič bosta v četrtek 4. avgusta ob 7.30 in v nedeljo 21. avgusta ob 7 uri v farni cerkvi v San Justo.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascanle

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires